СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 271. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 21-го листопаду 1939. No. 271. Jersey City, N. J., Tuesday, November 21, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРОБА ДОБУТИ ПРАЦЮ ДЛЯ МОЛОДІ

ВАШИНГТОН. — „Комісія американської молоді" звернулась до уряду з зазивом, щоб уряд постарався для молодих підростаючих людей про заняття, інакше молодь з розпуки буде аґітувати за те, щоб Америка взяла участь у біжучій европейській війні, думаючи, що в той спосіб буде розвязане питання безробіття. Згадана комісія подає плян, щоб уряд поширив працю в „Доблю Пі Ей", створивши в них відділи молоді в віці 20 до 24 літ, що нині зазнає великого безробіття. Але в пляні передбачається також працю для молоді від 16 до 20 літ, яка нині, внаслідок зубожіння родичів, є змушена більш, ніж колинебудь передтим, працювати на своє удержання.

МОЛОДЬ ЗНЕОХОЧЕНА.

НЮ ЙОРК. — Орґанізація „Йонґ Мен Крисчен Асосієйшен" перевела анкету над питанням — як для молодої людини нині найкраще здобути заняття. У відповідь на ту анкету 80% молодих хлопців і дівчат, занятих і ні, відповіли, що в нинішніх часах здібність не грає ролі в одержанні посади. А то тому, що є безробіття і просто непотрібно стільки робучих людей, скільки є сьогодня. Хтось мусить бути нечинний, без праці, серед таких відносин, без огляду на його здібність, думає більшість молоді.

ЗА ПРАКТИЧНЕ ВИХОВАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Директор комерсійного відділу в нюйорськім стейтовім університеті, Клинтон Рід, заявив, що каледжі не добре поступають, кладучи в своїх програмах наук таку відносно малу увагу на комерсійне та практичне виховання студентів. Рід говорив, що в нинішніх часах велика частина молоді повинна присвячуватись торговельному вишколові, знанню діловодства і т. п. Бо того роду знання помагає чоловікові самому творити посади, ще й іншим їх дати. Зате іншого роду фахи, хоч потрібні й корисні, вони змушують молодих людей ждати на посади, створені кимсь іншим.

НЕВЕСЕЛІ ВИГЛЯДИ НА БЕЗРОБІТТЯ.

ВАШИНГТОН. — Головний економіст у департаменті статистики праці, Гінрікс, сказав, що за всякими економічними розрахунками проблема безробіття в Америці не має жадних виглядів на якенебудь розвязання. Міліони безробітних далі будуть в Америці, і то навіть колиб наступило оживлення бизнесу. Причиною того з одного боку є щорічний приріст нових людей на пів міліона, а з другого, технічні уліпшення, які чимраз більше зменшують потребу робучих рук. Війна може викликати хвилеву економічну гарячку й абсорбувати в промислі трохи більше людей, ніж це булоб у нормальнім часі, але опісля ця хвилева гарячка може завдати тим більші удари економічному життю Америки.

УРЯД ПЕРЕСТЕРІГАЄ РОБІТНИЦТВО.

ВАШИНГТОН. — Асистент головного прокуратора, Турмен Арнольд, зробив робітничим юніям публичну пересторогу, що влада не буде толерувати ріжних незаконних виступів з боку орґанізованого робітництва. Коли якась юнія занадто буде виступати про затруднення в данім промислі неюнійних людей, або членів інших юній, то вона може бути покарана на основі протитростового закону Шермана. Будуть також карані натиски з боку юній, щоб дана фабрика затруднювала більше робітників, ніж це вона вважає за потрібне; а передівсім будуть карані рекетірства, в яких „робітничі орґанізатори" вимаґають хабарів, інакше грозять виведенням робітників на страйк, говорив Арнольд.

РУЗВЕЛТ ВІДКРИВ КНИГОЗБІРНЮ.

ГАЙД ПАРК (Н. Й.). — Президент Рузвелт взяв участь у церемонії посвячіння вуґольного каменя в будові державної книгозбірні його імени, яка почала будуватись на його маєтності. В ній будуть зложені всі персональні документи Рузвелта, звязані з його довголітньою публичною діяльністю.

ВИБУХ НАФТОВОГО КОРАБЛЯ В БЕЙОНІ.

БЕЙОН (Ню Джерзі). — В місцевім порті стояв 11,000-тоновий корабель, „Мовінкель", що служив до перевозу нафти. Цей раз він привіз до Бейон нафтову ропу й, випорожнивши її, збирався до відпливу. Та несподівано повстав у кораблі страшний вибух, немов від бомби, або міни. Чердак зірвано, а грубі сталеві бляхи та куски заліза розлітались на сто стіп довкруги. По провіренні стверджено, що вибух повстав внаслідок вибуху зібраних у кораблі ґазів. Корабельна команда не підозріває жадного саботажу. Всетаки федеральні аґенти удались на місце, щоб як слід усе устійнити.

ХАРЧЕВІ ЗНАЧКИ В НЕБЕЗПЕЦІ

ВАШИНГТОН. — Департамент рільництва перестеріг банкирів у Рочестері, що коли вони захочуть впровадити в життя свою недавню ухвалу побирати 1% за виміну харчевих значків, то уряд зовсім забере ті харчеві значки з обігу.

Колиб це сталось, то найбільше потерпілиб на тім убогі люди, які ці значки одержували; опісля потерпілиб склепи споживчих продуктів (ґросерні), а щойно накінець потерпілиб самі банки. Харчеві значки в деяких містах впроваджено на те, щоб убогим людям дати змогу за них набувати харчі; консумуючи ті харчі, вбогі люди водночас тим помагали зменшувати великі харчеві запаси в Америці, які на фармерські продукти мали обнижуючий вплив. Експеримент з харчевими значками дотепер показався досить практичний і його влада задумувала поширяти. Хіба стануть на перешкоді тому банки.

НІМЕЧЧИНА КУПУЄ СОВЕТСЬКІ СУБМАРИНИ

ТОКІО. — Кружляють вісті, що Німеччина закупила більшу скількість советських підводних лодок, що є в пристані Владивостоку. Вона має вислати до Владивостоку своїх моряків, що будуть уживати закуплених субмарин до нападів на англійські кораблі. Та з другого боку твердять, що Владивосток є довгий час замерзлий і тому німці не могли би багато тепер з цього користати.

ВАНДРУВАННЯ ФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Хоч міста в нинішніх часах є перенаселені та внаслідок безробіття слідний у них гін вандрувати на фарми, то фармерські робітники, внаслідок зубожіння, вандрують до міст. На основі обчислень „Доблю Пі Ей", щорічно опускає землю міліон до двох міліонів робітників.

ПОЧЕСТІ ДЛЯ ЦИРКОВИХ АКТОРІВ

МОСКВА. — Совети віддали спеціяльну пошану циркам і цирковим артистам. Розділено сотні відзначень. Московський цирк удекоравано ордером Леніна.

ЛІКУЮТЬ НЕДУГУ МЯЗІВ

Південне Медичне Товариство піднесло на своїх зборах у Мемфісі, Тенесі, справу рідкої недуги мязів. Лікарі подали більше число занедужань на цю рідку недугу, що спричиняє таке ослаблення мязів людини, що вона не може навіть ковтнути поживи. Хорий за якийсь час виздоровлює, але потім знову на неї занепадає. Один хемік подав на зборах спосіб лікування недуги ґванадиною, досить звичайним ліком.

ЗА НАВЧАННЯ ЧУЖИХ МОВ

НЮ ЙОРК. — Комісар стейтового департаменту навчання, д-р Милтон Луміс, сказав перед 600 учителями чужих мов, що навчання чужих мов причиниться до зрозуміння чужих народів і матиме додатній вплив на вдержання миру в світі.

НЕ ДО ЗДОБУТТЯ

ПАРИЖ. — Англійські кореспонденти, що оглядали французьку оборонну Лінію Мажіно, кажуть, що її неможливо здобути. При тому дуже хвалять духа французьких жовнірів. Кажуть, що він тепер ліпший від того духа, що був у 1914 році.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВИКОПУЮТЬ СТАРИННІ ЗВІРЮКИ

Місце в Гайленд Парку, в Лос Анджелесі, Каліфорнія, в котрому кілька днів тому знайдено кості вимерлих звірячих пород, обгороджено довкола високим дротяним плотом, щоб Фенер і Лерд, палеонтольоґи Каліфорнійського Інституту Технольоґії, могли працювати свобідно коло відкопування костей.

Покищо стверджено, що знайдені кості це кості мамута, великанського слона, що жив у цій околиці яких 25,000 літ тому.

З викопування вчених дуже невдоволені робітники, що мали ставити в тому місті будівлю.

ЗАПОВІДАЄ РЕВОЛЮЦІЮ В НІМЕЧЧИНІ

ПАРИЖ. — Отто Штрасер, один з основників націстичної партії, що тепер перебуває на вигнанні, твердить, що бомбовий вибух у Міщанськім Броварі в Мінхені був ділом самого Ґештапа. Він також подає, що з весною 1940 року треба надіятись вибуху революції в Німеччині. Штрасер твердить, що галю Міщанського Бровару, де був вибух, заасекуровано в Швайцарії на чотири тижні перед вибухом. А вибух був потрібний нацистам для тої самої цілі, що їм був потрібний свого часу пожар у німецькім парляменті. Значить, на те, щоб зачати „нову кампанію проти міжнародніх ворогів націстів".

РІЧНИЦЯ СОВЕТСЬКОЇ КАВАЛЕРІЇ

МОСКВА. — З нагоди 20-ліття советської кавалерії заповнено советські ґазети похвалами в честь Сталіна і Ворошилова, що створили цю сильну частину армії, яка покрила себе недавно „великою славою, визволюючи Західню Україну і західню Білорусь зпід польського ярма". Те останнє було висловлене в телеґрамі, висланій Сталінові Семеном Тимошенком, що командує советською армією в Західній Україні.

ГОСТІ АНҐЛІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Німецькі воєнні бранці йдуть до концентраційного табору, десь в Анґлії, де вони мають бути „гістьми анґлійського уряду на час війни".

ТАКИ ОБСТОЮЮТЬ ПОЛЬЩУ В ДАВНІХ ГРАНИЦЯХ

ЛОНДОН. — Лондонський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що польський премієр ґен. Сікорскі заявив журналістам, що польський уряд не робить ніякої ріжниці між наїздом Німеччини і Советів на Польщу. А далі підкреслив, що він не має ніяких даних на те, щоб уряди Франції й Анґлії цю справу розуміли інакше. Ту заяву загально зрозуміли в такий спосіб, що Польща надіється по перемозі аліянтів відзискати всі свої давні землі, себто ті, що їх мала перед німецько-польською війною. Кореспондент зазначує, що заява ґен. Сікорского дуже важна, бо передше з боку британського уряду зроблено такі завваґи щодо нападу на Польщу, з яких виразно виходило, що напасником є тільки Німеччина. Британський міністер заграничних справ, Галифакс, навіть виправдував до певної міри Совєти тим, що заявив, що вони заняли ті землі, які згідно з лінією Керзона з 1919 року не мали до Польщі належати. Видно, що тепер зайшла якась зміна, коли ґен. Сікорскі, знаючи про те все, виразно підкреслив, що між польським і анґлійським урядом є повне порозуміння. Він іще подав, що Франція й Анґлія бажають собі тепер ще сильнішої Польщі, ніж вона була передше, щоб могла бути в будучності рівновагою між Німеччиною і Росією. З того боку дадуть іще Польщі можливості розростись у більшу силу на Балтику. За те Польща має стати демократичною державою і жити в приязні з Чехословаччиною.

НА ҐРАНИЦІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ І ГАЛИЧИНИ.

УЖОК (Карпати). — Кореспондентка часопису „Ню Йорк Гералд Трибюн" описує свої враження з Ужока в Карпатах. Каже, що це місце, де заглядають собі в вічі вояки: німецькі, мадярські і советські. І ніхто з них не знає, що є в пляні тих держав, яким вони служать. Особливо залякана Мадярщина, бо бачить, як з одного боку нагромаджує багато війська Німеччина, а з другого є те саме з Советами. Вона переконана, що Совєти заберуть незабаром Буковину і Басарабію та що в тому не зустрінуть ніякого опору. Мадярщина не так боїться советської зброї, як советської пропаґанди серед населення Карпатської України. Кореспондентка подає, що це населення є може найбідніше в Европі. Люди ходять босі й обдерті. Була в Карпатській Україні, каже кореспондентка, велика нужда за чеської влади, яка не дбала за цей край, але теперішня мадярська інвазія принесла ще гіршу біду. І тому советська пропаґанда падає тут на добрий ґрунт. Багато молоді переходить до Галичини, а молодих там не зле приймають. Декого навіть висилають до Росії на науку. Тільки старих не приймають, а побивають і завертають назад, вважаючи їх за шпигів.

ЗАТОПЛЕНО ПЯТЬ КОРАБЛІВ ЗА ОДИН ДЕНЬ.

ЛОНДОН. — Анґлія береться розвязати нову проблему: боротьбу з мінами. Затоплення голяндського корабля „Симон Болівар", при чому згинуло понад 100 осіб, виявило наглядно велику небезпеку для кораблів з боку мін, яких тепер повно на Північнім морі. Анґлія каже, що то їх понасаджували німці, а Німеччина цьому перечить. Каже, що то певно через бурі заложені міни порозлітались по морі. значить, що можуть бути анґлійські, французькі чи німецькі міни. Як би не було, то це є факт, що в однім дні розбилися через міни пять кораблів, при чому були значні втрати в людях. З тих кораблів був тільки один анґлійський, а інші були власністю невтральних держав. Між іншими затоплено перший раз італійський корабель.

НАПРУЖЕННЯ В ЧЕХІЇ.

ПРАГА. — Націстична влада заповіла дальші арешти і розстріли, якщо не буде спокою. У звязку з тим відкликано страйк, що мав бути чеським протестом проти розстрілу чеських студентів націстами.

ІДЕ ДО ЗГОДИ МІЖ СОВЕТАМИ І ЯПОНІЄЮ.

МОСКВА. — Советська пресова аґенція подає, що між советським премієром і комісарем закордонних справ, Молотовом, і японським амбасадором Тоґо прийшло до згоди щодо „основних точок", на яких має базуватися советсько-японське порозуміння. Буде заключений новий торговельний договір і буде закінчена війна між Манчуком і Зовнішньою Монголією.

ТАКИ ХОЧЕ ФОРТИФІКУВАТИ КАРПАТИ.

БУДАПЕШТ. — Мадярщина не хоче, щоб повторилась історія з 1914 року, коли то російська армія ввійшла скоро й легко на мадярську територію. Тому хоче укріплювати Карпати, щоб унеможливити те саме Советам.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИЯ ВИНА?

Большевицькі ґазети (в Злучених Державах і Канаді) розписуються чи не кожного дня про те, що українські часописи, а також і такі „буржуазні" як „Ню Йорк Таймс", рознесли вістку про вбивство Советами галицького Митрополита Андрія Шептицького. Кажуть, що та вістка неправдива і витягають з цього висновок, що такою самою неправдою є все, що пишеться у тих ґазетах проти Советів і Сталіна.

Як відомо, наш часопис поставився дуже обережно до телеграми, яка доносила про мученичу смерть Митрополита. Ми відразу підкреслили, що може зайти така евентуальність, що самі Совети могли пустити таку вість, щоби потім її заперечувати на те, щоб таким запереченням закривати ріжні інші морди, чи піддавати в сумнів такі вісті, що доноситимуть про звірства московських чекістів. І тому взяли ми як правдоподібну доперва ту відомість про смерть Митрополита Шептицького, яку передано телефоном до такого світового часопису яу „Ню Йорк Таймс", і то з Риму від ватиканського уряду закордонних справ. Та наші большевики квестіонують правдивість і цеї відомости, хоч самі не подають, чи певно знають, що Митрополит жиє. Значить, самі вони не мають ніякої про це вісти, а тільки заперечують те, що інші подають.

Ось так мається та справа. А коли так, то запитаймо: Хто тому винен, що ця траґічна справа ще досі не є як слід вияснена? Звідси, з українського боку, пороблено усі можливі старання, щоб довідатись правду. Були вислані ріжні телеграми в ріжні сторони, до ріжних людей, і очевидно до Ватикану. Маємо також повідомлення, що й в Европі пороблено всі можливі старання, щоб дізнатись про правду. Колиж проте большевики квестіонують правду того, що було подано про совєтський морд, доконаний над Митроп. Шептицьким, то хтож тут винуватий, що Совети відмежували західньо-українські землі від звязку з культурним світом, а зокрема з українським народом, що живе по світі? Хто тут винуватий, що Совети, які відповідають у комунікатах своєї пресової аґенції на найдрібніші закиди, звернені проти Советів, тепер збувають мовчанкою справу життя чи смерти Митрополита Шептицького? Ось та їхня мовчанка, ось те, що не можна навіть через дипльоматичні звязки провірити дійсний стан, є певним доказом червоного терору на західньо-українських землях, є доказом того, що саме такі траґічні події, як морд Митрополита Шептицького, є там можливі...

Західньо-українські землі досі не були відтяті від українських робітників в Америці. Які там не були страшні відносини, то звідси можна було обмінятися з рідним селом хоч кількома словами. І діставати правдиві відомости про те, що там діється. Та як настала „червона воля", все затихло. Звязок урвався, бо так зарядила Москва. Тому і не наша вина, колиб тепер якась наша вістка не була зовсім точна.

ФЕДЕРАЦІЯ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ

В англійських і французьких офіційних колах кружляє така думка, що на випадок, як алянти виграють війну, вони зроблять з Европи „федерацію европейських держав", у якій кожна держава зрезиґнує трошки зо своїх суверенних прав і піддасться якомусь міждержавному, чи понаддержавному адміністраційному, законодатному та судівничому тілу. Для впровадження тих понаддержавних законів і розпорядків буде створена також міждержавна поліційна, чи навіть мілітарна сила. Про ту европейську федерацію згадували кількома наворотами навіть англійські та французькі міністри.

Що та ідея мусить глибоко корінитися в европейських краях і навіть знаходити симпатії, доказує і це, що й німецькі офіційні кола підносять подібну думку і кажуть, що коли Німеччина виграє, то тая запровадить в Европі новий лад, опертий на справедливій федерації всіх поодиноких народів.

Як згадані держави поведуть себе, виґравши війну, це інша річ. Всетаки слід підкреслити, що ця думка мусить бути привабливою для европейських народів, коли й одна і друга сторона ставить її в свою проґраму на випадок перемоги. Тому не треба її цілком викреслити як „неможливу".

Двацять пять літ тому заколінилась була в европейських краях подібна думка, яка завершилась остаточно Лігою Націй. Спроба створити в Европі якесь понаддержавне тіло тоді не вдалась, хоч у свій час Ліґа Націй у Женеві, під геґемонією Франції, відґравала певну політичну ролю й робила дещо галасу в Европі.

Але одна невдача не означає, щоб уже дану ідею зовсім понехати. Не треба виключати, що алянти, а також і Німеччина, застановляться трохи глибше над будучим співжиттям европейських народів і приходять до висновку, що воно таки нерозумно мати в Европі такий уклад політичних сил, який кожну нову генерацію штовхає в обійми кривавої війни. Краще знайти якийсь такий уклад, таку систему, яка мирним шляхом вирівновалаб між народами ріжниці та яка оберталаб земські добра на те, щоб вони служили людям для їх щастя, а не щоб у формі гармат, бомб, смертних машин, газів — гублювали людський рід.

Ця думка в засаді гарна і розумна. Головно повинна вона бути приемливою для поневолених народів, зокрема для нас, українців. Бо, маючи якийсь наддержавний і наднаціональний адміністраційний авторитет, поневолені народи моглиб у ньому скоріше знайти якусь справедливість, а навіть могли би цілком визволитися з поневолення і стати нарівні з іншими вільними народами.

Але, піддержуючи в засаді ту думку, поневолені народи, зокрема українці, повинні тямити, що таке поняття як „справедливість" є дуже зглядне. Один за справедливість уважає те, що йому вигідне, а інший те, що йому. От багато поляків, наприклад, вірили в свою „справедливість", коли гнобили нас і винародовлювали наші землі. Вони заключали, що без тих наших земель польський нарід на далеку мету не всилі пережити. Він мусить скольонізувати наші багаті землі своїми людьми і присвоїти його для себе раз на все. „Бож несправедливо буде, коли Польща, з браку тих українських земель, згине", заключали поляки. З нашого боку несправедливим був гнет поляків. „Що нас обходить, що ви замешкуєте вбогі і нужденні території і без наших територій засудженіб бути малим народом?" — відповідали полякам українці. „Ми замешкуємо від віків наші українські території і цілком не хочемо гинути на те тільки, щоб забезпечити Польщі світлу будучність", заключали українці.

До того слід додати, що й нині багато поляків вірять у „справедливість" Польщі. А теперішній польський премієр Сікорскі також виголошує промови про „европейську федерацію", в якій знайдуть „справедливість" усі народи. Та ми не забуваймо, що той же премієр був першим із польських офіцірів, що розпочав війну з українцями на західньо-українських землях, у Львові, коли українці проголосили свою самостійність. А польський уряд далі не резиґнує в засаді з польських прав до західньо-польських земель...

За ріжними кличами, що міжнародніми проєктами, що мають в більшости на увазі різьблення опінії, чи просто пропаганду, ми повинні слідити. А навіть рахуватися з їх впливами і силою. Одначе не треба переціновувати тих кличів, як це роблять деколи деякі наші групи, що кажуть, що „чотирнадцять точок Вилсона зробили для Польщі більше, ніж її власні люди".

Безперечно, ті точки для Польщі зробили багато. Але чому вони не зробили стільких для українців? Коли якийсь гуманний клич діляє однаково на всі народи, немов тепло сонця, то його чародійний вплив повинен був залишити такі самі сліди і на українських землях. Тимчасом на Польщу він „поділав" додатньо, а на нас — відємно. Це є доказом, що універсальні гуманні кличі можуть приносити користь лише тим народам, що вміють їх використовувати для власних цілей. Вони можуть також принести шкоду тим, які вірять, що той клич сам, зверху, діляє в чудодійний спосіб; а тому не треба даному народові напружати своїх здібностей, ні творити своєї власні сили.

До ідеї „европейської федерації" треба в той спосіб підступати. В засаді витати цей клич, бо в засаді він дійсно добрий. Але водночас памятати, що „справедливість" дістають ті народи, що вміють використати ситуацію й що мають за собою власну силу, щоб за ту справедливість постояти.

НАЦІЗМ І БОЛЬШЕВИЗМ

Англієць M. F. A. VOIGT написав книжку, яка видав іще у квітні 1939 р., а яка має титул **„Віддайте цісареві"**. В цій книжці автор зазначує, що хоч між большевизмом і націоналсоціялізмом існує ворожнеча, проте між тими двома рухами є велика подібність.

З тими виводами автора варто запізнатися. Якіж вони є, ці подібності, що так нагло спровадили ці два рухи з противлежних таборів у ряд приятелів?

В першу чергу, це релігійний та месіяністичний характер обидвох рухів, комунізму та націзму. „Це дві релігії, каже Войт, і обидві є месіяністичні та соціялістичні. Вони відкидають християнську ідею, за якою ми всі живемо в стані гріха. Обидва рухи є деспотичні в своїх методах і в своїй ментальності; вони піднесли до педесталу колективний чоловіка, який є непримирним індивідуальний одиниці. Обидва рухи віддають або хочуть віддавати цісареві те, що належить до Бога; вони стараються зробити чоловіка паном власного призначення, стараючися збудувати на землі небесне королівство".

Ось тому називає Войт „двох кесарів", Гітлера й Сталіна, найбільшими демагогами, яких коли знала історія. З тих, а не інших причин осудив уже два рази комунізм та націонал-соціялізм і теперішній папа Пій XII.

Одначе між тими двома ідеольогіями є всеж таки певна ріжниця. Гідлерівська візія „небесного королівства" на землі полягає на всесвітнім пануванні арійської раси; сталінська візія „земського раю" воплочується в універсальному пануванні пролетаріяту над іншими клясами. Для Леніна робітнича кляса, а для Гітлера — арійська раса — це найвищі аксіоми. Обидві мусять бути підставою християнізмом; з ними церква не може жити в мирі, тільки у війні...

Комунізм і націзм уподібнюються ще й абсолютизмом, який не перебирає в середниках, щоб осягнути свою ціль. „Вони вважають — пише Войт — правду й справедливість не як цілі самі в собі, а як середники; закон для них це інструмент зберігання держави, а не держава як середник збереження закону. Ленін, Сталін і Гітлер обіцяли своїм народам вільність, рівність, добробут і силу, одначе цього ці народи не одержали. Бо вони для своєї сили присвятили все. Але ця сила спочиває на ідолопоклонстві армії. Чиж не являється вона грізною проти тих самих народів?

Це в злі, що стрічаються два антихристи, — каже приповідка. Вони панують при помочі терору й ненависти. Для них це цілком природно вбивати, провокувати збройні конфлікти та проливати кров. „Марксистська чи націстична література не має слів „ласка", „великодушність", „пробачення"; нема навіть сліду якогось шляхотного сентименту, немає респекту чести, справедливости чи вирозуміння. Для комуністів чи для гітлерівців маскара одного чоловіка чи цілих соток — це нормальний спосіб „іти вперед". Порівняйте макабричний процес у Москві з численними присудами смерти з днем 30-го червня 1939 р. в Німеччині, де Гітлер вистріляв багато своїх товаришів по зброї. Одна й друга масакра мала один і той самий дух.

Обидві ці кровожадні „релігії" є ворогом миру. Ленін воював проти всіх тих, що хотіли сталого миру. Гітлер є ще більш войовничий; він уважає війну як інституцію, вічно бажану: „Людськість росла тільки серед віковічних воєн; вона згине у відчному мирі".

Книжка Войта була писана, як зазначено, ще в квітні ц. р. Автор не мав іще нагоди ні бачити ні чути того, що сталося й що стається від 1-го вересня ц. р.

Що найбільш цікаве: Войт пояснює, що цей голошений Гітлером похід проти марксизму це ніщо інше, як тільки засіб, а не ціль. Ось і тому коаліції між гітлеризмом та большевизмом — це наскрізь театральні комедії. Як з цього видно, то в цій книжці англійського автора чимало цікавих та правдивих слів.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ІНДІЯНСЬКОГО СПОСОБУ ПОЛЮВАННЯ

Пані Е. М. Мекниш з Теліко Плейнс, Тенесі, вибирається на полювання на дики з луком. Каже, що досі вона полювала з луком і стрілами на кріликів и вивірки, і мала все добре полювання.

Вибирається вона з іншими пятьма лучниками, але лише вона думає стріляти на диків. Полювати мають у резервації індіян племени черокі. Замітно, що індіянські провідники, що будуть їх водити по резервації, будуть мати рушниці.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ ЖИТТЯ РІЖНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЛЕМЕН
ЧИТАЙТЕ ПОВІСТИ З ЇХ ЖИТТЯ
Наприклад для пізнання життя ЛЕМКІВ:
ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ
з передмовою Богдана Лепкого
ЗА ЗЕМЛЮ
ЛЕМКІВСЬКА ПОВІСТЬ
Автор цеї повісти служив довгі роки суддею на Лемківщині, а, як звісно, суддя може пізнати життя народу так, як лише може пізнати уродженець або священик.
Життя лемків у цій повісті змальоване таким, яким воно є. Автор нічого не підкрашує ні зогиджує. Він ні навчає, ні моралізує. Як суддя старається писати по правді: малює велику любов лемка до прадідної землі, його старинні звичаї, що часто зударяються з писаними законами держави. Любов до землі й прадідного звичаю зударяється ще з любовою до іншої людини, і так повстає складна тканина життя цього прецікавого українського племени, що на своїй маловрожайній землі та серед важких і несприятливих життєвих умовин зберегло свою рідну землю, свої старосвітські звичаї, мову й віру.
Відомий український письменник Богдан Лепкий у передмові до повісти подає багато невідомого про лемків та автора. Всі розмови в повісті йдуть лемківською мовою, але автор облекшив розуміння цеї мови доданням в кінці книжки словничка лемківських слів.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовлення слати до:
"Svoboda"
BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО У КНЯЖИХ ЧАСАХ

Написав: **І. К.**

(8

Дружина й оружники одержувалися із маєтностей, які давали їм князі з обовязком військової служби. Наємні частини діставали плату грішми і зброєю і з часів Ярослава знаємо теж, що й народні вої діставали плату грішми.

На потреби війська князь мав магазини зброї, табуни коней і ін. Підчас нападу половців 1068 р. народне віче посилає до князя: „дай, княже, зброю і коні, будемо битися з ними".

В часі походу харчі для війська „добувають зажитники, що йдуть у зажиття."

При війську мали заняття всякі ремісники, як лучники і тульники, що робили луки і тули до стріл, сідельники, щитники й ін.

Зброя зветься загально оружже. Зачинною зброєю є передусім списи ріжних родів: сулиця, коротка списа до кидання здалека; рогтиця, також коротка, носилося її за поясом; рогатина, з гаком до тягнення; такий самий мабуть оскіп; звичайне копіє, з залізним кінцем на деревлянім дрючку, що звався оскепище. Меч уживано все, варязький, довгий приблизно на метер, широкий, обосічний, з масивною ручкою, прикрашеною нераз орнаментом. Шабля була трохи довша від меча, закривлена, гостра з одного боку; топір; топірець і ніж доповнюють цю зброю.

Лук з тетивою, на яку накладають стріли, що переховуються у тулі; тул буває бобровий. За Данила згадується якийсь інший рід лука, рожаний лук. Працею метали каміння.

Охоронна зброя: броня (у війську Данила люди були в ярихах, якихсь бронях на зразок татар) клался деколи під убрання; в заповіті Володимира Васильковича згадуються „броні дощаті"; шолом був деколи прикрашений малюнками: на шоломі Ізяслава „був написаний святий мученик Пантелеймон золотий"; прилбиця — інший рід шолома, чи його частина? — згадуються прилбиці вовчі і борсукові; щит служив для заслони тіла.

Зі збруї на коні є сідло — „коване сідло", у Данила сідло з золота паленого, в якому згадується лук сідельний; поводи, стремена. Коні Данила були в личинах і кобрах шкіряних.

При облозі городів згадують важкі машини або сосуди ратні: таран, порак, праща. Вони вживалися до метання каміння і до розбивання мурів.

Під 1184 р. читаємо, що у половців добуто тугі „луки самострільні, ледви 50 мужів могло напрягти". 1231 р. „був лютий бій у Чернигові, що і таран на нього поставили, кидали каменем на півтора перестрілу, камінь такий, що могли чотири сильні мужі підняти.

6. Приготовлення до бою.

Перед боєм відбувалось уставлення і перегляд війська, — це звалося ізрядити, ізполчити, пристроїти військо.

Бойова формація складалася з передніх частин, званих сторожею, і головного війська або полку.

Сторожа виправлялася вперед перед головними силами. Вона мала завдання слідити за рухами ворога і добувати язики, бранців, від яких можна було дістати потрібні відомості. Провідників, що вели військо у незнайомій землі, називано вожами. Свої відомості сторожі пересилали до командування. При стрічі з меншими відділами ворога сторожі заводили бій. Як ворог наступав більшими силами, сторожі верталися до головного війська і тут діставали нові завдання.

Головне військо, полк, поділялося перед боєм на середину або чоло і два крила, праве і ліве. В цей загальний бойовий порядок уставлялися ріжні роди зброї: дружина й ополчення, тяжкозбройні і легкозбройні, піхота і кіннота. Знаємо в ріжних часах ріжні комбінації порядкування війська.

I) В битві під Листвином 1024 р. Мстислав ставить „у чоло" северян, цебто вої (ополчення), а дружину дає на крила; отже порядок був такий:

дружина — вої — дружина

II) В битві під Киевом 1036 р. Ярослав поставив варягів, цебто дружину, по середині, по правій стороні киян, по лівій новгородців, — значить вої; це дає такий лад:

вої — дружина — вої

В обох цих битвах була сама піхота.

III) В поході на половців 1093 р. як передні частини є стрільці, як головне військо князі — Ростислав по середині, Святослав по правій стороні, Володимир по лівій; в кожнім полку була мабуть і дружина і вої.

1) — стрільці —

2) друж. і вої — друж. і вої — друж. і вої.

IV) В битві над Трубежем 1149 р. по обох сторонах як передні сторожі є стрільці, за ними полки; стрільці Ізяслава це чорні клобуки і молодь, Юріеві стрільці — „дикі" половці; в самих полках є і дружина і ополчення (кияни, поршани), — але як ці частини були розставлені, не знаємо. — В битві над Рутом 1151 р. сили обох сторін були такі самі.

V) В славному поході Ігоря на половців 1185 р. військо йшло в такому порядку: на переді полки, — молодий Володимир Ігоревич (мабуть з українською молоддю), половці-ковці під проводом Ольстина, і „стрільці, що були виведені від всіх князів"; за ними як головна сила три полки князів, — по середині Ігор, направо Всеволод, наліво Святослав, в цих полках була і дружина і „чорні люди". Все те була кінота, але селяни мали „гіршi коні. Схематичний образ був мабуть такий:

стрільці — молодь — половці

друж. і вої — друж. і вої

друж. і вої.

VI) В поході Данила проти ятвягів 1251 р. по середині йде піхота в повних зброях, зо щитами і копіями, цебто оружники, по боках стрільці з луками в руках:

стрільці — оруж. — стрільці

VII) В іншому поході 1256 р. стрільці йдуть попереду і по боках, по середині Данило з малим відділом „оружних отроків", за ним дворський з іншим полком, здається в такому порядку:

стрільці

стрільці — оруж. — стрільці

полк

Ці ріжнородні способи порядкування війська можна звести до оцих головних типів:

А) Чоло і оба крила є зложені з однородних частин: напр. всюди є дружина і вої (III, V). Треба думати, що тоді кожне крило було рівно сильне як чоло.

Б) Чоло є сильніше, крила слабші: в чолі стоїть дружина, на крилах вої (II); в чолі дружиники, на крилах стрільці (VI, VII).

В) Винятково крила є сильніші як чоло: дружина стоїть на крилах, вої в чолі (I).

Як оглянемо склад окремих частин фронту, бачимо таткі комбінації:

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЩОРАЗ ВИЩЕ.

Оголосив німецький уряд радіом у Празі, що члени чеського легіону, котрих піймали на війні чи вернуться до Чехії, будуть розстріляні.

Відноситься це до жовнірів з чеського легіону, котрий зорганізував був генерал Прхала. Цей легіон мав, кажуть, 30,000 людей, але він тепер уже здемобілізований, а Прхала перебрався в Францію з кількома товаришами.

Таку карієру можна було йому вивіщувати ще в Карпатській Україні.

БОРОТЬБА ПРОПАҐАНД.

Нікараґванська газета „Пренса" подала на видніи місці заяву, що вона на будуче не буде приймати пропаґандних статтей, що походять з котроїнебудь воюючої держави в Европі.

Цей часопис напитав собі недавно клопоту поміщенням статті німецького консуля під заголовком: „Не убий!", у котрій цей виступав проти французьких священників, які бються в рядах французької армії.

Замітний заклад: а якби таке зробили священики в Німеччині?

МАДЯРСЬКИЙ ПРИЯТЕЛЬ.

Запевняє мадярська газета „Пештер Лойд", що Гітлер є приятель Мадярщини. Наводить на доказ цього цілу низку фактів.

До недавна за приятелів мадярів уходили поляки. В Польщі навіть був зложений про це віршик, що, мовляв, мадяр, поляк — два братанки, і до шаблі і до склянки.

Чи мав би Гітлер заняти польське місце при шаблі й склянці?

СТАН У НІМЕЧЧИНІ.

Каже донесення про настрої в Німеччині, що його перепачковано Німеччини й поміщено в одній англійській соціялістичній газеті, що в Німеччині жінки сильно невдоволені з німецької харчової політики. Мовляв, жінки говорять дуже неґарні речі про начальника Ґештапо, котрий каже такі жінки розстрілювати.

„Але він переконається", каже летючка", що дуже мало німецьких жовнірів захочуть стріляти до безборонних робітниць".

Можливо, але чи не знайдеться таких більше, ніж охочих стріляти до узброєних?

ЗНАЙШЛИ ОБОРОНЦЯ.

Доносять з Риму, що жидівські організації відносилися до папи з просьбою впливати на Гітлера, щоб він здержав депортацію жидів до Люблина.

Що Гітлер може здержати депортацію, правда, але чи може папа вплинути на Гітлера здержати цю депортацію?

Чому не віднеслися до Муссоліні?

ВИНОВНИК.

Большевицька преса й радіо ведуть завзяту кампанію проти Фінляндії за те, що вона не погодилася віддатись у руки большевицької Росії, як це зробили Латвія, Литва й Естонія.

Пишеться між іншим: „Реакційні газети Европи й Америки виливають цілу ріку брехні й наклепів проти советської Росії за її домагання до Фінляндії..."

З того очевидно виходить ясно, що за таку грубу провину з боку европейської й американської преси Фінляндія повинна би бути покарана примірно...

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

УВАГА! ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ З ЧЕСТЕР, ПА.

Зогляду на велике заінтересування, яке викликали перші організаційні збори, отсим подаємо до відома загалу, що

У ВІВТОРОК, 21. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 21, 1939)

відбудуться

ДРУГІ ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, W. 3rd & WARWICK STS., CHESTER, PA.

в 7. годині ввечір.

Просимо всіх членів і урядників прибути на ці збори. До місцевих Союзових рядів прибув іще один відділ, зложений з молоді, який тепер зорганізовано. Отже запрошуємо на ці збори також і молодь. На зборах промовлятиме організатор В. Загаєвич.

ЗА ВІДДІЛИ 156,237,352,388 і 391:

Н. Яцик, Г. Стеців, М. Гавриляк, Я. Бринґелевич, К. Стеців, секретарі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МАЄМО НОВУ УКРАЇНСЬКУ СПІВАЧКУ В АМЕРИЦІ.

Европейська війна спричинила новий наплив мистецьких сил ріжних народів до Америки. Головно приїжджають тут мистецькі сили тих народів, що стали жертвою теперішніх відносин у середущій та східній Европі.

В першу чергу поляки прибувають у найбільшому числі. Читаємо в американській пресі, що на сталий побут до Америки прибув відомий польський тенор Ян Кепура зо своєю жінкою, Мартою Еґерт, відомою мадярською фільмовою артисткою. Приїхав другий польський співак, Владислав Кепура, брат Яна, а вкінці зірка польського екрану, Ядвіґа Смосарська й інші. Всі ці артисти дістануть однодушну піддержку з боку польських організацій та польської преси в Америці.

І ми, українська еміґрація, стоїмо в подібному випадку. Незавидні обставини на рідних землях примушують цілу низку наших артистів кидати рідний ґрунт та скитатися по чужих краях.

До низки наших визначних мистців і композиторів, таких як проф. О. Кошиць, М. О. Гайворонський, Р. Придаткевич, та таких співаків як М. Гребенецька, П. Ординський, долучилися нові славні імена українських мистців. Прибули сюди композитор А. Рудницький і оперова співачка Марія Сокіл. Пізніше славний оперовий співак Михайло Голинський. А тепер витаємо на американській землі ще одну артистичну силу — панну Ольгу Лепкову, про яку хочемо сказати кілька слів, бо про неї провідники з іншими нашими артистами, ще найменше наша еміґрація знає. А про неї ми повинні знати куди більше, бо це теж непересічної марки молода українська мецо-сопраністка.

Беручи її чисто фахово, кожний признає, що своїм голосом вона підходить під міру оперової співачки. І почувши її драматичний, сильний голос, кожний признасть цю правду. Це саме й публика завважує. А знавцям співу та музики здається, що О. Лепкова вроджена до героїчних роль ваґнерівських опер.

Крім того вона т. зв. стилева співачка, яка виконує певних композиторів зо спеціяльним умінням та смаком; прямо відчуває їх бажання чи настрої, які побуджували їх до творення таких композицій.

Ольга Лепкова — це представниця молодої школи української співацької музики, цебто вона має такі властивості, яких американська українська публика може й не добачувала в тих артистах, що виступали тут тому десять чи більше років. Наша публика любить найкраще народні пісні. Це звичайно зрозуміле. Вона стужена за тим, чого не бачить, за землею, де колись родилася, хоче собі її відтворити при помочі слухання чарівних українських мелодій. Та правдиві мистці мають уміти виконувати твори ріжних світових композиторів.

Репертуар Ольги Лепкової дуже ріжнородний та оригінальний. І, поправді сказати, у великому проценті незнаний іще нашій публиці. Але за це знає його може більше американська українська молодь, яка має ширшу музичну освіту.

Кілька перших виступів пані Ольги Лепкової, в Нюарку, Філядельфії та Ню Йорку (в двох останніх містах були виступи на листопадових концертах) вможливили місцевій публиці запізнатися тільки частинно з репертуаром артистки. Та думаємо, що артистка загостить у кожний український осередок, щоб влаштувати концерт та поділитися з нашими людьми красою дібраних композицій.

При цій нагоді варто звернути увагу ще на такий факт: Ми, з публики, що любимо та цінимо наших артистів, бажали б бачити між ними більшу співпрацю. Нам здається, що заходом тих сил, що тепер є, можнаб виставити справжню українську оперу чи оперету.

Треба тільки більшої кооперації між самими артистами.

А варто над цим застановитися. Роблять це інші, то чомуб нам цього не попробувати. Це був би добрий початок для самих артистів; наша публика піддержалаб такий відрадний мистецький почин.

Музиколюб.

УКРАЇНСЬКІ СТІННІ КАЛЄНДАРІ

на

1940 РІК

- У гарних кольорах
- Калєндаріo друковане українською мовою
- Свята означені читким червоним друком

25 центів один 25

5 за $1.00

Гуртові ціни подаємо на більші замовлення.

Належитість треба посилати разом із замовленням.

На C. O. D. не висилається.

- [ ] Свята Тереза
- [ ] Христос прощається з матерю
- [ ] Різдво з ангелами
- [ ] Пресв. Серце Преч. Діви Марії
- [ ] Пресв. Серце Христове
- [ ] Христос на Оливній горі
- [ ] Преч. Діва Марія з малим Ісусом
- [ ] Ангел Хоронитель
- [ ] Св. Йосиф і малий Ісус
- [ ] Свята Родина
- [ ] Ісус добрий Пастир
- [ ] Слава во вишних Богу
- [ ] ЗА УКРАЇНУ
- [ ] ЛИСТОПАДОВІ ДНІ
- [ ] КИЇВ НАШ
- [ ] ДІВЧИНА З УКРАЇНСЬКИМ ПРАПОРОМ
- [ ] ГЕТЬМАН МАЗЕПА
- [ ] СИНИ МОЇ ГАЙДАМАКИ
- [ ] ЗАПОРОЖЦІ
- [ ] ХЛОПЕЦЬ І ДІВЧИНА ПРИ КРИНИЦІ
- [ ] ГУЦУЛ НА ПОЛОНИНІ
- [ ] МОЛОДА УКРАЇНКА
- [ ] НАТАЛКА ПОЛТАВКА
- [ ] ЛІТО НА ФАРМІ
- [ ] ІВАН ФРАНКО
- [ ] ХАТА И ГОРОД
- [ ] ЖНИВА
- [ ] ДУХ СВОБОДИ АМЕРИКИ

Замовлення слати на адресу:

SVOBODA

81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

З ювилейного свята 221-го відділу У. Н. Союзу.

І знову ще один ювилей відсвяткувало в нас братство св. Стефана, 221-ший відділ У. Н. Союзу. Цим разом було це 30-ліття його існування. Про підготову свята можна би писати дуже багато, бо уладжувати в нас у нинішних часах якенебудь підприємство, це дуже ризиковна річ. Події в Европі, а на наших землях зокрема, зовсім розгромили той величний ентузіязм нашої кольонії, що був у нас у днях слави, у днях існування Карпатської України. У війну тут наші люди не вірили, а цей блискавичний перебіг німців через Польщу, а потім московське „визволення" і соборна українська тюрма, наступили так скоро по собі, що наше люди, хоч привикли в Америці жити скорішим темпом, досі з того роду потрясень не опамятались. А звісно, поки люди не віддискають памяти і душевної рівноваги, дуже важко такими силами щонебудь підприняти й успішно перевести. В такий то непевний час припало і ювилейне свято нашого відділу У. Н. Союзу на американському заході. Підготова до свята йшла пиняво, члени не вірили в успіх. Не завів лише „Батько Союз", бо коротко повідомив ось як: На ювилейне свято до Вас приїде головний предсідник Микола Мурашко, але... за це маєте придбати більше членів. Ця вістка зелектризувала членство відділу, дала новий імпульс до праці, і ювилейне торжество відбулося так, як водиться в нас, святочно і достойно.

Зачато панахидою за померлих членів відділу, потім власними силами відділу відбувся ювилейний концерт. Пан Атаманець, пані Шпікула, панна Шпікула, сімлітній Мирон Куропась — ось були це ті сили, на яких спочивав тягар концертової програми. В частині, де треба говорити, мали короткі доповіді п. Роман Смук, головний контрольор У. Н. Союзу, і дописувач. Святочну промову виголосив головний предсідник У. Н. Союзу, п. Микола Мурашко. Коротко, річево й спокійно представив предсідник історію У. Н. Союзу за час його 45-літнього існування. Ствердив, що У. Н. Союз заложили ідейні і витревалі люди, на чолі з кількома „радикальними попиками", які дали У. Н. Союзові добрі фундаменти і тому він є нині найбільшою українською організацією на світі. За час 45-літнього існування У. Н. Союз переживав дні родости і журби. Зростав Союз, але були часи, коли падав, бо відходили від нього люди масово, а відходили не з власної волі, а за намовою інших людей, що хотіли створити щось „краще". Та нічого кращого від У. Н. Союзу в Америці серед наших людей не можна було створити. Повстали й інші „Союзи" і до нині існують, а наші провідники пробують зявсь звести ці „союзи" в одно тіло, бо кожному ясно, що для українців в Америці нема потреби мати аж 4, а до недавна 5 запомогових організацій, бо потреби нечисленної американської іміґрації зовсім добре може запосковувати в області осекураційній одна українська запомогова організація. У. Н. Союз за перших 20 літ існування дорізни до 100-тисячного маєтку, а за дальших 25 літ дійшов до суми 5½ міліона долярів і буде зростати в найближчих роках на ½ міліона долярів річно. Ці міліони — це спільне майно членів У. Н. Союзу і будучих його поколінь, що прийдуть по нас у ряди У. Н. Союзу.

Історію відділу 221-го представив фін. секр. Тарас Шпікула, головний радний У. Н. Союзу, що вважається в нас „союзовим війтом".

Заложив відділ о. Струтинський з п. Михайлом Бабієм у грудні 1908 року.

За час 30-літнього існування відділ вплатив до головної каси У. Н. Союзу $110,225.97, а на ріжні народні і добродійні цілі виплатив поверх 18 тисяч долярів. На допомоґу своїм членам і посмертну прислугу виплачено 13 тисяч, на церкву в Шікаґу 681 дол., на потерпілих від повени в Галичині 496 дол., на фонд народньої оборони (Петрушевич) 565 дол., на українських інвалідів 281 дол., на Рідну Школу 170 дол., для Просвіти 142 дол., на політичних вязнів 129 дол., на українських студентів 110 дол. Менші суми від 100 долярів я тут не вичисляю. Відділ має ще 5,329 долярів маєтку, а числить 296 дорослих членів і 112 дітей, разом 408 членів. Найбільшою болячкою відділу за ввесь час існування була завелика суспенза членів, бо вмерло всього 41 членів, а суспендовано 311.

Ось це вивні цифри розвою одного з відділів У. Н. Союзу, які не потребують пояснень.

На концерті ювилейного свята було присутніх 300 людей. Посвячення нових прапорів відділу перевів о. А. Сеничин Ч. С. В. В.

До вечері в честь головного предсідника У. Н. Союзу, п. Миколи Мурашка, засідали люди два рази. Разом у вечері взяло участь коло 125 людей. І вечерю приладжено власними силами братства. Видно добра була вечеря, бо нічого з того, що на столи подано, не осталось. По вечері, як звичайно, наступили привіти від відділів У. Н. Союзу, Провидіння й інших світських організацій, получені з цитомими в нас промовами. На ювилейному святі отсі організації й особи зложили дар ювилятові:

По 5 дол.: відділи У. Н. Союзу, числа 100, 252, 125 і 106, 55-тий відділ Провидіння, Українське Жіноче Товариство ім. княгині Ольги, відділ 1 числа 1, Українсько-Американський Клюб, Союз Гетьманців Державників; по 1 дол.: М. Мурашко, П. Васильовський, Р. Смук, Ю. Дацьків, І. Гайович, І. Карпа, Е. Бабій, Марія Карпа, Ксеня Плетяк, Анна Кучкуда, Матрона Зуль, І. Чергавий, О. Боднарчук, М. Биряк, В. Лоняк, І. Шпікула, П. Жовнірчак, О. Любас, С. Куропась, Марія Т. Шпікула, Я. Бас, К. Падяк, В. Строньский, М. Гутьман, Д. Гутьман, І. Коць, В. Єдинак, М. Барабаш, І. Ладика; по 50 ц.: М. Кордик, Пелагія Гутьман, С. Канонік; дрібними $3.81. — Разом $74.31.

Для молоді відбулася товариська забава з танцями. До молоді прилучилися по вечері старші, і спільно забавлялися. Назагал можна сказати, що підприємство вдалося. З таким переконанням розходилися союзовці в день 29. жовтня додому.

Степан Куропась.

„СМАКУЄ ПРОСТО ЧУДОВО!"

...І НЕ МОЖЕТЕ ПОРІВНЯТИ ЇЇ ЦІНИ З ІНШОЮ!

Town Tavern

STRAIGHT RYE WHISKEY

NOW 3 YEARS OLD!

Вистояла 3 роки в глибоко - випалених бочках, Тавн Таверн є гладша, лішча і лагідніша, ніж коли-небудь перше. Побачите, що вона „смакує просто чудово".

Ця віска має 3 роки.

95¢ PT.
1.80 QT.

Жадайте Тавн Таверн її назвою

Copyright 1939, National Distillers Products Corp., New York, N. Y. 90 PROOF

НЕПОСЛУШНА МУШКА

(Байка).

Муха донечку учила
І до неї говорила:
„Дорогенька моя доню!
Я нікому не бороню
Поглядіть по милім світі
І не кажу все сидіти
У куточку і здихать,
Світ миленький, йди гулять!

Лиш гляди, он там в куточку,
Між полицею й кілочком
Затягає сіть павук;
Хоч з слабої павутини,
То багато мух в ній гине
Серед найстрашніших мук!"
Але непослушна мушка
Затулила собі вушка:
„Не боюся павуків!"
А в душі собі думає:
„Мама страшить, всякий знає,
Страшить всіх нас від віків!

Я страхів вже не боюся,
От я зараз розженуся,
І прорву йому ту сіть!"
І не встигла бідна мати
Мушці на дорозі стати,
Як вона попала в сіть.
„Ой, ратуйте!" закричала —
„Правду ненечка казала,
Я пропаду серед мук!
От дивіться у куточку,
Причаївся на кілочку
Той страшний, старий павук!"

Жаль зробився добрій нені,
Що донька її загине
І на поміч їй летить;
А за хвилину в павутині,
При рідненській дитині
Перед смертю вже тремтить.
А тимчасом у куточку,
Причаївся на кілочку,
Аж регочеться павук;
Потім бідних нападає
І з них кровцю випиває,
Обі гинуть серед мук.

Є і діти, що як мушка
Засланяють собі вушка
На науку всіх старих,
Ще й дурні сміються,скачуть,
Потім жалують і плачуть,
Та запізно вже для них.

М. Магир.

ХТО ЗАЙМЕ МІСЦЕ СУДДІ БОТЛЕРА?

Між кандидатами на становище члена Найвищого Суду Злучених Держав, опорожнене через смерть судді Пірса Ботлера, згадують: Френка Морфія, теперішнього генерального прокуратора, і генерального адвоката Роберта Джексона.

УВАГА! ФІЛЯДЕЛЬФІЯ І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА КАТЕДРАЛЬНА ПАРОХІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО

в Філядельфії на Джермантавн Ев. і Беркс ул.

буде святкувати

ВЕЛИЧАВЕ ТОРЖЕСТВО

ПОСВЯЧЕННЯ НОВО-ЗБУДОВАНОГО ІКОНОСТАСА

В ЧЕТВЕР, 23. ЛИСТОПАДУ (NOVEMBER 23, 1939)

ПРОГРАМА СВЯТА: Дня 23. листопаду в годині 10. рано Архиєрейська Служба Божа, яку відслужить Високопреосвященний Архиєпископ Іоанн Теодорович в асисті дооколичних українських та американських священників. Службу Божу будуть співати три злучені хори: з Трентон, Честер і Філядельфії. Пополудні в годині 2. Святочний Обід на Українській Галі, 849 Н. Френклин ул.

Після обіду в годині 4. в тій самій галі святочний концерт. В концерті візьмуть участь всі злучені хори, а також і наш славний артист-співак Петро Ординський.

З ТЕАТРУ Й МУЗИКИ.

Нові зірки додають блеску до „скандалів" Джорджа Гвайта.

Джордж Гвайт, котрий у минулому спроваджував на сцену такі світочі, як Берт Лар, Руді Валі, Аліса Фей і Елінор Павел, знову дістав признання від критиків і театральних любителів за те, що він відкрив дві такі сценічні зірки, як Елла Логен і Ан Милер, котрі прикрашають його останнє видання „Скандалів", що виставляється в Театрі Голівуд, на Бродвею й 51 вул. в Ню Йорку. Панну Логен називають „королевою співу", а панну Милер „княгинею американських танцюристок".

Дрібна Ела Логен, котра приходить на Бродвей із Шотляндії, де вона була вже повною зіркою, переборола майже неможливі до перебореня перешкоди, поки добилася тут доспіху. В театральній виставі „Колинг Ол Старс", що жила коротко на сцені пять літ тому, вона не вспіла зробити глибшого враження на глядачів і від того часу все „вганялася за веселкою" на Бродвею. Якийсь час вона грала в фільмах, головно „Тап оф де тавн", і в „Е йонг мен'с „фенсі", але щастя їй видно не дописувало, поки вона не дісталася в руки Джорджа Гвайта. Він знав, що дівчина має талант, підписав з нею контракт за виступи в „Скандалах" проти поради приятелів, і від тоді про неї всі в місті заговорили.

Ан Милер приходить на драматичну сцену з голівудських фільмових фабрик. Вона навчилася танцювати, коли її було щойно 4 роки й вона скоро стала дитячою зіркою. Маючи 16 літ, вона поїхала з матірю до Каліфорнії, де вона перейшла фільмову пробу, але не дістала заняття. Вона виступила по тім в одному бенефітовому представленні, дістала гучні оплески і дістала першу нагоду виступити в фільмі; було це в „Ню Фейсиз оф 1937". Від того часу вона виступала, і то за кожним разом з успіхом, у таких штуках як: „Лайф оф де Парті", „Стейдж дор", „Гевинг е вондерфул тайм", „Рум сервіс" та „Ю кент тейк іт від ю".

Будучи в Каліфорнії, театральний продуцент Джордж Гвайт бачив танцюристку в останній фільмі, післав по неї, дав їй пробу й з місця підписав з нею контракт. Вона з місця добилася слави на Бродвею й наслідком цього її світлина показалася просто в кожнім важнім журналі Америки.

„Нові „Сканделс" — каже Гвайт, „це перше моє представлення, яке в одному представленні має дві дійсно нові сили, котрі без сумніву стануть зірками".

Мимоходом кажучи, нова екстраваганца Гвайта має між акторами й акторками крім панни Логен і панни Милер, ще Вили й Юджина Говардів, Бена Блю, Колет Лайонс, Били Рейз, Крейг Метюз, сестри Ким Лю, Рос Вайс Мол. і сестри Найт. Одна з її численних мельодійних арій, що називається „Ар ю гевинг ени фон?" стає скоро „гит".

ЗІРКИ У „СКАНДАЛАХ".

Нагорі: Ела Логен, надолі Ан Милер, два світила найновішої вистави Джорджа Гвайта "SCANDALS", що тепер грається в Голівуд Тіетер, на Бродвей і 51. вул. у Ню Йорку.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Замовляйте тепер різдвяні картки, поки ще є добрий вибір.

Кожного року деякі замовлення приходять в останній тиждень перед Різдвом. Тоді почта завалена різдвяними посилками і тяжко, щоби картки були одержані начас. Не чекайте до останньої хвилини, але замовляйте тепер, щоб бути певним, що будете мати ці гарні картки начас.

Книжкові картки з віршом на Різдво ..... 5 ц.

Нові українські картки, з кольоровими взорами без видрукуваних різдвяних поздоровлень, надаються на різдвяні картки, особливо до американців ..... 5 ц.

Ми платимо пересилку. На C.O.D. не висилається. До замовлення треба залучити належитість. Виразно зазначіть, якого роду картки Вам вислати.

"SVOBODA"
81-83 Grand St., P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

ВПРАВИ ПРОТИ ЛЕТУНСЬКОГО НАПАДУ

Нюйорська національна гвардія відбула минулої суботи коло форту Тилдена в дільниці Квінс вправи проти летунських нападів. У вправах брав участь так званий 212. антилетунський полк цеї гвардії.

ОСТОРОЖНО З ЕЛЕКТРИКОЮ

У Бруклині, Ню Йорк, умер від електричного удару 40-літній Ларі Габіно. Дістав він удар при направі нафтової печи в своїй пивниці. Підчас праці розбилася йому жарівка й він став виймати її останки з лямпкового механізму. Він стояв у той час у калабанці води. Каже поліція, що випадку може не булоб, якби він стояв був при тому на сухій дощці.

СМЕРТЬ 2 СТУДЕНТІВ У ЛІТАКУ

Джан Дравз і Роберт Мек Кисик, студенти теольогічної колегії Гвітон, коло Шікага, вибралися з Гвітону на лет у таку лиху погоду, що навіть бизнесові летуни не важилися вилітати з Шікага. Пробували осісти на землю, але через густу мряку розбились. Лише власник літака, що сидів як пасажир, вийшов живий.

ВЛАСНИК НА ПІКЕТІ

Чарлз Гавбац, віцепрезидент одної пральняної спілки у Ст. Луісі й співласник її, бере участь у пікетуванні свого підприємства, щоб зазначити, що він годиться на домагання страйкуючих робітників.

Він каже, що факт, що він має уділи в спілці, не здержує його від признання слушного домагання. Він є діяльним членом юнії шоферів.

ЧУДОВЕ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД РЕВМАТИЧНИХ БОЛІВ

Не терпіть мускулярних болів безпотрібно. Тисячі людей вдоволилися чудовим звільненням від ревматичних болів, від болів у мускулах бедрів, від звихнень і болю м'язів, тільки через натирання Пейн-Експелером. Цей специфічний лік приносить скорий полекшу скоро. Понад 17 мільйонів пляшок вже продано. Отже, не чекайте. Купуйте Пейн-Експеллер. Питайте за Пейн-Експеллером з якорем на опакуванні.

МАНДРУЮЧИЙ БЕЗРОБІТНИЙ ЗГИНУВ ПІД ПОТЯГОМ.

Пилип Левчук хотів всісти на сінарський товаровий потяг у Гумболдті, Саск., і вплав між два вагони, де згинув. Колеса відтяли обі ноги й розторощили голову. Левчук мав на плечах великий мішок з річами і зачепив ним, почім стратив рівновагу.

У 1938 Р. ПРИБУЛИ ДО КАНАДИ 17,224 ІМІГРАНТИ

Зо звіту міністра Крірара, предложеного в парляменті, показується, що впродовж 1938 р. прибули до Канади 17,224 імігранти. Коли цей звіт предложено було в парляменті, поставлено було міністрові питання, скільки з тих імігрантів потребували спеціяльного дозволу від міністерського кабінету, щоб бути допущеними до Канади. Як відомо, серед теперішніх іміґраційних сбетванн деякі категорії імігрантів потребують особливого дозволу від міністерської ради, щоб іміґраційні власті впустили їх до Канади.

На це питання відповів міністер Крірар, що в останніх 8 роках було 6,502 таких імігрантів, які належали до тої категорії, що потребує особливого дозволу. До тої категорії упривілейованих імігрантів належали передовсім 2,569 жидів. Опісля імігранти з Польщі в числі 540, з Франції в числі 385 і з Італії в числі 338. Лиш 14 імігрантам з Англії було видано такі особливші дозволи, а також 6 шотляндцям і 3 ірляндцям.

ОДНОДОЛЯРОВІ УРЯДОВЦІ КАНАДИ

Кошт війни буде великий для мешканців Канади, але уряд не старається його збільшувати через додавання нових високо-платних урядовців. В дійсності уряд приняв уже до служби на дуже відповідальних становищах деяких людей, що згодилися робити за доляра на рік, а інші адміністраційні обовязки припоручив постійним цивільним урядовцям, що не будуть діставати підвишки платні за свою роботу.

Між урядовцями, що беруть доляра на рік, стоїть на першім місці Волес Р. Кембел, президент Форд Мотор Ко. в Канаді, який став головою ради воєнних засобів. Одно-доляровим робітником став також бригадир-генерал Пане з Монтреалу, що став директором таборів інтернованих у Канаді. Цензорська комісія складається в цілості з державних урядовців та урядовців Канадійських Національних Залізниць.

Одначе це не значить, що число державних урядовців з платнею не побільшується. Більшість воєнних бюр потребують секретарів, клерків та стенографів і їх треба наймати.

ХТО ПОПИРАЄ БИЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ".

ВОЄННІ ВІСТІ ДЛЯ АНГЛІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Коли курієр приносить до канцелярії британського премієра, 10 Давнинг Стріт у Лондоні, таку велику воєнну карту, то це знак, що кабінет міністрів буде мати воєнні вісті.

НОТИ ГАЙВОРОНСЬКОГО

СОНАТІНА на скрипку і піяно, у трьох частинах $1.00

Д-р В. Барвінський („Жінка", ч. 13-14): „Сонатину Гайворонського треба повитати не тільки як один з найкращих творів нашого композитора, але й як цінне збагачення скрипкової літератури. Основні прикмети: свіжість інвенції, прозора і звязка форма, мельодійність та багате але неперевантажене опрацювання фортепіянової партії".

КАНТИ із Почаївського Богогласника (1792 р.) на мішаний і однородний хор $2.00

„Правда" (тижневик, ч. 18, Львів): „Велику прислугу для укр. культури та для нашої старовинної церк. пісні зробив наш композитор Михайло Гайворонський, який переробив (зредаґував і опрацював на хор) щонайкращі пісні зі старого Почаївського Богогласника, їх оживив, й неначе воскресив до нового життя. Цим способом врятував нашу церковно-релігійну музичну старовину перед повним забуттям грядучих поколінь".

Прелюдія Ц-моль, на скрипку із піяном ..... .40

Д-р З. Лисько („Українська Музика", ч. 9-10): „Сонатина і Прелюдія (на скрипку і форт.) Гайворонського для нашої літератури дуже пожадані. Написані вони легко і як звичайно в Гайворонського, дуже мельодійно. Форт. супровід багатий. Сумлінне опрацювання детайлів".

Служба Божа $2.00

Пісні Укр. Січових Стрільців: 1. на міш. хор $1.00, 2. на однородний хор $1.00, 3. сольоспіви 75 ц.

Замовляйте в книгарні „Свободи":

"SVOBODA,"
81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

МИЛІ

Кілька миль це може значити лиш кілька хвиль; хочби хтось мешкав подальше, він може мати нашу услугу швидко й успішно, якщо такої услуги потребує.

Ті, що бажають Євусякової обслуги, знаної від 30 років як цілковитої й обдуманої, можуть до нас навідуватися безпечно, не зважаючи на віддаль.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 — Phone: Bayonne 3-0540

Д-р ВОЛОД. ГАЛИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 пополудні, від 6 до 8 ввечір.
В неділі згідно з умовою.

ЗАНЕДБАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
доводить до безпотрібного терпіння.
Аналіза крови, дуч' „Екс", аналіза сечі, медична екзамінація ПО НИЗКИХ ЦІНІ
запевняють удачну діягнозу. Ревматичні стави, „Гей фівер", астма, клопоти відходової кишки, пухир, залоз і нирок лікуються модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DERUHA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10.—2. год. і від 4.—9. У неділі від 10.—2.
Осібна ждальня для жінок

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

„ПАРТС", потрібні до направки всяких печей, „ренджів", „форнесів", огрівачів води й пари, як також цілі печі можна набути в
STOVE MANUFACTURERS CORP.
182 Mulberry St., Newark, N. J.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниці як далеко позв. Ньюарк. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга щира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій, як $150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577

НА РОЗПУТТІ
Історія одної родини. Написав Р. Д. Савчак. З передмовою Т. Нигрицького. Ст. 128. Видавництво „Українська бібліотека". Видавець Іван Тиктор, Львів.
Оповідання одного адвоката, що через помилкове виховання не вдалися йому діти.
Ціна 50 центів.
Замовляйте в „Свободі":
"Svoboda"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(23)

Хоч у першій хвилині дикунів огорнула велика лють, що Тарзан таким впрост неймовірним учинком врятував життя Перія, то проте вони дивились на це з великим захопленням. Вони впрост остовпіли від того і хоч Пері та Тарзан давно вже зникли в листях дерев, то проте дикуни з подивом вдивлялись у цей бік.

З неменшим здивуванням дивились на це і білі. Втім ззаду, за Дженетою, дався почути такий придушений голос: „Це я, Дарно. Не рухайтесь і не робіть галасу. Дивіться добре в дикунів, що перед вами". Далі дівчина почула, як ніж Дарна діткнувся її рук і перерізав шнурок. Те саме сталося з руками інших увязнених.

„Але що це нам поможе, як ми втечемо від них?" — запитав півголосом Буртон. „Дикуни тепер біля човна. Тарзан згадав щось таке зробить, що вони побіжать за ним. Ми всі користаймо з нагоди і кидаймось до човна", відповів Дарно. Ще не закінчив він як слід своїх інструкцій, коли дикуни разом голосно закричали.

Штучка Тарзана, хоч сама собою дуже примітивна, вповні вдалась. Та тому саме вона вдалась, що була примітивна. Бо вона мала на цілі обдурити примітивних людей. Відрухово всі дикуни з криком пустилися за Тарзаном, який нагло вискочив зза дерева і ніби почав утікати. Дарно тимчасом, разом з товаришами, побігли до човна.